herpy

ŻABY

Red-banded Rubber Frog

Phrynomantis bifasciatus

Phrynomantis bifasciatus to krępa, gładka i lśniąca żaba z południowej i wschodniej Afryki. Jest czarna z wyraźnymi pasami w kolorze od czerwonego do kremowego, częściej chodzi, niż skacze, i najchętniej zjada mrówki oraz inne drobne stawonogi. Wydzielina skórna jest toksyczna dla innych żab, dlatego tego gatunku nie wolno trzymać razem z innymi gatunkami.

Rodzina: Microhylidae Dawna nazwa: *Phrynomerus bifasciatus* **Słabe toksyny skórne**

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**4-7 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**8-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Sawanna**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**50-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Liczba jaj w zniesieniu	**300-1 500**
Czas do wyklucia	**4 dni**
Okres larwalny	**30-90 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Phrynomantis bifasciatus to mała, wydłużona i nieco spłaszczona żaba o wąskiej głowie, tępo zakończonym pysku i długich, smukłych nogach. Skóra jest gładka, lśniąca i przypomina w dotyku gumę. Grzbiet jest czarny, często ze złotawym połyskiem, i pokryty szerokimi pasami w wyraźnym kolorze od czerwonego do kremowego: dwa szeroko rozstawione pasy biegną od pyska nad oczami i dalej wzdłuż boków, a trzeci przecina dolną część grzbietu. Na bokach i nogach znajdują się mniejsze plamy w kolorze od czerwonego do kremowego. Spód ciała jest ciemnoszary do czarnego, z białymi plamami. Płcie są do siebie podobne, ale samce mają ciemniejsze gardło.

Samice osiągają do 7 cm długości od pyska do kloaki; samce są nieco mniejsze. Stopy mają małe, lekko rozszerzone przylgi na palcach, dzięki którym żaba potrafi wspinać się na kamienie i pnie, choć nie jest typowym gatunkiem wspinającym się. Porusza się głównie chodem lub biegiem i rzadko skacze. Gatunek należy do rodziny Microhylidae i wcześniej był zaliczany do rodzaju *Phrynomerus*.

Niepokojona żaba nadyma ciało, wygina grzbiet, wciąga głowę i unosi tył ciała, tak że czerwone barwy ostrzegawcze stają się dobrze widoczne. Gdy jest bardzo przestraszona lub zraniona, wydziela duże ilości wydzieliny skórnej o nieprzyjemnym zapachu. Wydzielina jest drażniąca i toksyczna i może zabić inne żaby przebywające w tym samym pojemniku. U ludzi oddziałuje na komórki mięśnia sercowego. Krótkie trzymanie w ręku spokojnej żaby nie stanowi problemu, ale dłuższy kontakt ze skórą lub dostanie się wydzieliny do zadrapań i ran może wywołać bardzo bolesny obrzęk, nudności, ból głowy, trudności w oddychaniu i przyspieszone tętno. Dlatego po każdym kontakcie dokładnie myj ręce i nie dopuszczaj wydzieliny do oczu, ust i ran.

Występowanie i środowisko

Phrynomantis bifasciatus występuje na dużych obszarach wschodniej i południowej Afryki: od Demokratycznej Republiki Konga oraz wschodniej Etiopii i Somalii przez Afrykę Wschodnią po północno-wschodnią część Republiki Południowej Afryki, a na zachodzie przez północną Botswanę i północną Namibię aż po południową Angolę. W Republice Południowej Afryki spotyka się go w północnej części KwaZulu-Natal, w Eswatini, we wschodniej części Mpumalanga, w Limpopo, w północnej części Gauteng oraz w środkowej i północnej części prowincji Północno-Zachodniej.

Gatunek jest pospolity w całym swoim zasięgu i występuje w wielu parkach narodowych i rezerwatach przyrody.

> **Naturalny zasięg:** Demokratyczna Republika Konga, Etiopia, Somalia, Kenia, Tanzania, Mozambik, Zimbabwe, Zambia, Malawi, Botswana, Namibia, Angola, Republika Południowej Afryki i Eswatini.

ŚRODOWISKO

Phrynomantis bifasciatus zamieszkuje sawanny i zarośla (bushveld) na wysokości od 50 do około 1450 m n.p.m. i jest przystosowany do ciepłego, półsuchego środowiska. Spotyka się go na suchych i wilgotnych łąkach, w zaroślach, na terenach uprawnych, pastwiskach oraz w pobliżu stawów i rowów.

Rok dzieli się na porę deszczową i porę suchą. W porze suchej żaba kryje się pod kamieniami i pniami, w norach wykopanych przez inne zwierzęta, w kopcach termitów, w dziuplach, pod luźną korą i w rurach drenażowych. Często dzieli kryjówki z innymi żabami, jaszczurkami i skorpionami. Okres rozrodu przypada na wiosnę i lato, gdy wystarczająca ilość deszczu utworzy płytkie zbiorniki wodne. Żaba jest oportunistą i rozmnaża się nawet w bardzo małych zbiornikach, np. w wypełnionych wodą śladach słoni.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza na temat utrzymania *Phrynomantis bifasciatus* jest skąpa, a zalecenia opierają się na warunkach w naturalnym środowisku gatunku i nielicznych dotychczasowych doświadczeniach. Terrarium o wymiarach 60 × 30 × 30 cm pomieści trzy dorosłe osobniki, a dwa można trzymać w mniejszym. Większa liczba zwierząt wymaga większej powierzchni dna. Żaby spędzają większość czasu na dnie i w kryjówkach, więc powierzchnia podłoża jest ważniejsza niż wysokość. Pokrywa musi szczelnie zamykać terrarium, bo żaba dobrze się wspina.

Podłoże powinno być miękkie, wilgotne i na tyle głębokie, by żaba mogła się w nim zakopać. Namoczone włókno kokosowe, torfowiec i liście dobrze trzymają wilgoć i mogą przejść przez przewód pokarmowy, jeśli żaba coś połknie. Zapewnij dużo kryjówek z kory korkowej, płaskich kamieni i kawałków korkowych rurek, tak by każde zwierzę mogło się schować. Rośliny takie jak epipremnum (pothos) i sansewieria znoszą okresy suszy i najlepiej sprawdzają się w doniczkach. Na bieżąco usuwaj martwe owady karmowe i odchody.

Razem trzymaj zawsze wyłącznie zwierzęta tego samego gatunku i tej samej wielkości. Inne żaby w tym samym terrarium mogą zginąć od wydzieliny skórnej.

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 24-29 °C, a w nocy 20-23 °C. Gatunek pochodzi z ciepłych, półsuchych terenów i najlepiej czuje się w górnej części tego zakresu. Temperatura nocna nie jest dla tego gatunku znana; 20-23 °C odpowiada klimatowi na obszarze jego występowania.

Do ogrzewania najlepiej sprawdza się mata grzewcza sterowana termostatem, umieszczona na ścianie bocznej lub tylnej terrarium, a nie pod dnem, gdzie żaby się zakopują. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym i unikaj gorących miejsc, w których zwierzęta mogłyby się przesuszyć.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 50-70 %. Gatunek pochodzi z suchych i wilgotnych terenów sawannowych i lepiej znosi suszę niż większość żab, ale nadal może się przesuszyć. Utrzymuj część podłoża stale wilgotną i zraszaj terrarium wodą bez chloru, tak by podłoże nigdy całkiem nie wyschło. Zraszanie kilka razy w tygodniu zwykle wystarcza.

Dobrze jest stworzyć gradient wilgotności, tak by jeden koniec terrarium był wilgotniejszy, a drugi nieco suchszy. Żaba sama wybierze, gdzie chce przebywać. Unikaj przemoczonego podłoża i stojącego powietrza, które sprzyjają pleśni.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Postaw w terrarium dużą, płytką miskę z czystą wodą, na tyle dużą, by żaba mogła w niej leżeć, i na tyle płytką, by łatwo z niej wychodziła. Płazy wchłaniają wodę i różne substancje przez skórę, więc woda nie może zawierać chloru ani chloraminy. Używaj wody z kranu uzdatnionej odpowiednim preparatem i wymieniaj ją codziennie.

OŚWIETLENIE I UVB

Nie wiadomo, by *Phrynomantis bifasciatus* potrzebował UVB, ale można zapewnić słabe UVB, które korzystnie wpływa na rośliny. Zwykłe oświetlenie terrarium przez 10-12 godzin dziennie zapewnia wyraźny rytm dobowy. Zapewnij dużo kryjówek, by żaby mogły w dzień unikać światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Phrynomantis bifasciatus ma mały pysk i najchętniej zjada drobne ofiary. W naturze jego dieta składa się głównie z mrówek i termitów, ale także innych drobnych stawonogów, takich jak koniki polne i pająki. W terrarium karmi się go drobnym pokarmem: muszkami owocowymi, małymi świerszczami, skoczogonkami i małymi karaczanami. Mącznik i barciak można podawać w mniejszych ilościach.

Młode zwierzęta karmi się codziennie, a dorosłe dwa do trzech razy w tygodniu. Podawaj tylko tyle, ile zwierzęta zjedzą w ciągu pół godziny. Przy każdym karmieniu oprósz pokarm wapniem, a raz w tygodniu preparatem witaminowym. Usuwaj niezjedzone owady karmowe, żeby nie niepokoiły żab.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Phrynomantis bifasciatus to spokojna żaba, która częściej chodzi i biega, niż skacze. Jest najaktywniejsza wieczorem i w nocy, a w dzień się ukrywa. Zagrożona nadyma się i pokazuje czerwone pasy. Ogranicz branie do ręki do minimum, bo wydzielina skórna może podrażniać skórę i błony śluzowe, a podnoszenie stresuje żabę. Podczas sprzątania przenoś ją w mokrym, czystym plastikowym pojemniku, a potem umyj ręce.

Gatunek nie nadaje się do trzymania z innymi żabami, ponieważ jego wydzielina skórna jest dla nich toksyczna. Zwierzęta tego samego gatunku i wielkości można trzymać razem, jeśli mają wystarczająco dużo kryjówek.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie są do siebie podobne, ale samiec ma ciemniejsze gardło, a samica jest nieco większa. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane. Zanim zwierzęta zostaną połączone do rozrodu, powinny osiągnąć pełne rozmiary dorosłych.

GODY I KOPULACJA

W naturze gatunek rozmnaża się wiosną i latem, gdy ulewne deszcze wypełnią płytkie zbiorniki wodne. Czynnikiem wyzwalającym jest deszcz. Rozmnażanie w niewoli nie jest udokumentowane. Pora sucha, po której następuje intensywne, długotrwałe zraszanie lub instalacja deszczowa, naśladuje naturalny cykl i jest oczywistym punktem wyjścia.

JAJA I KIJANKI

Samica składa 300-1500 jaj w galaretowatej grudce o średnicy około 75 mm. Grudka przyczepia się do roślin lub opada na dno zbiornika. Pojedyncze jaja mają 1,3-1,5 mm i są jasnobrązowe na jednym biegunie. Gatunek nie opiekuje się potomstwem, więc po złożeniu jaj dorosłe osobniki się odławia. Woda powinna być płytka, czysta i bez chloru oraz zawierać rośliny i liście, do których mogą przyczepić się jaja.

METAMORFOZA

Z jaj wylęgają się kijanki po około czterech dniach. Kijanki przypominają małe ryby, osiągają do 37 mm długości i unoszą się swobodnie w toni wodnej, odfiltrowując z niej pokarm. Żyją w grupach, a ich płetwy są kolorowe, czarne lub czerwone. W naturze stadium larwalne trwa około miesiąca, zależnie od ilości pokarmu, ale w niewoli może trwać do 90 dni. Gdy pojawią się przednie kończyny, trzeba zapewnić dostęp do lądu w postaci pochylni lub pływających roślin, a woda nie może być zbyt głęboka.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie są bardzo małe i potrzebują wilgotnych kryjówek oraz drobnego pokarmu: muszek owocowych, skoczogonków i najmniejszych świerszczy, oprószonych wapniem. Karm je codziennie. Trzymaj młode w grupach o jednakowej wielkości i utrzymuj wilgoć w terrarium. Szczegóły dotyczące wzrostu i czasu do osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Phrynomantis bifasciatus jest odporny, ale zwierzęta odłowione z natury mogą być osłabione. Typowe problemy to:

- Odwodnienie przy zbyt suchym podłożu i powietrzu. Żaba staje się ospała, a skóra pomarszczona.
- Zbyt mokre, zimne lub brudne podłoże, które może prowadzić do zakażeń bakteryjnych z zaczerwienieniem brzucha i nóg.
- Połknięte podłoże, np. żwirek lub drobna kora. Stosuj podłoże, które może przejść przez przewód pokarmowy.
- Pasożyty. Nowe zwierzęta trzymaj w kwarantannie i zleć badanie próbki kału.
- Otyłość z powodu przekarmiania.

Zadrapania, zaczerwienienie, ospałość lub odmawianie pokarmu przez kilka tygodni wymagają wizyty u weterynarza znającego się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.